

“Geschied- en Oudheidkundig Kongres der Kempen” (1922) Stadsarchief Turnhout

Het Stadsarchief Turnhout bewaart méér dan 700 affiches uit de periode 1828 tot nu. Recent zijn al deze documenten genummerd, opgemeten en netjes zuurvrij verpakt. In een volgende fase worden ze gedigitaliseerd, zodat het publiek ze online kan bekijken en doorzoeken. In afwachting stellen we alvast heel graag één van de pareltjes uit deze collectie voor als “object van de maand”.

De affiche toont een dromerige Kempense hoeve, van de hand van kunstenaar Dirk Baksteen (1886-1971). De felle kleuren oranje, rood en blauw trekken de aandacht. We schrijven 1922, enkele jaren na de verwoestende Eerste Wereldoorlog. Zo'n kleurrijke affiche moet zeker de aandacht getrokken hebben tussen de gebruikelijke aanplakbrieven in het saaie zwart en wit.

Het “Geschied- en Oudheidkundige Congres der Kempen” organiseert zijn eerste congres, van 20 augustus tot 5 september, met een tentoonstelling in het kasteel van Turnhout. In de plechtige taal van die tijd heet het dat het congres “de meer ontwikkelde Kempenaren [wil] samenbrengen om, door innige samenwerking en onderlinge hulp, opzoekingen te ondernemen omtrent de Oudheidkunde, de Kunst en het Volksleven der Heidestreek”. De geschiedenis, de kunst en de folklore van de eigen streek staan dus centraal. Drijvende krachten achter de vereniging zijn twee “Jozefs”: de priester Jozef Jansen (1871-1949), archivaris van Turnhout, en de veel jongere Jozef Ernalsteen (1894-1974), bestuurslid van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Brecht. Uit het archief van de vereniging, bewaard in het Stadsarchief Turnhout, blijkt dat ze er vanaf januari 1922 een zeer intensieve briefwisseling op nahouden.

Er moet dan ook heel wat worden voorbereid, want het programma zit eivol. Voor de tentoonstelling worden maar liefst 510 voorwerpen uit de hele regio verzameld. Van archeologische vondsten en kerkschatten over meubilair, edelsmeedkunst, kant, gravures, oude boeken en schilderijen. Vier dagen lang vinden er lezingen en presentaties plaats over de geschiedenis van de Kempen. Ook actuele onderwerpen komen aan bod: de bescherming van de lokale natuur en het gebruik van oude Kempense elementen bij de bouw van kerken en kastelen. 's Avonds wonen de congresgangers concerten bij, o.a. in de feestzaal van Amicitia op de Grote Markt. Men maakt ook twee uitstapjes, één naar Herentals en één naar Hoogstraten, waar het gezelschap plechtig wordt ontvangen door het gemeentebestuur. Op de laatste dag schuift men aan voor een rijkelijk banket. De tentoonstelling zelf blijft door de grote belangstelling nog langer open, tot zondag 10 september. Tijdens de drie weken komen er zo'n 6.600 mensen op bezoek.

Uit het archief van de vereniging blijkt dat dit eerste congres afsluit met een tekort op het budget van 6653,97 frank. Het is niet meteen duidelijk hoe dit wordt bijgepast. Wellicht doen gemeentebesturen en notabelen een duik in het zakje. Na 1922 volgen in ieder geval nog zes congressen, in Brecht (1925), Geel (1928), Essen (1931), Westerlo (1935) en Hoogstraten (1937). Een laatste congres vindt plaats in 1952 in Mol. Ook van de congressen uit 1925-1937 bewaren we in het Stadsarchief Turnhout prachtige kleurenaffiches.

Tekst: Bart Sas
Foto: Bram Luyts

Archief & Musea Turnhout

Inventaris:

- Stadsarchief Turnhout. AFFICHE#568.
"Geschied en oudheidkundig kongres der Kempen (...) van 20 oogst tot 5 september 1922", affiche

Literatuur:

- Stadsarchief Turnhout. Archief van de Geschied- en Oudheidkundige Congressen der Kempen, 1922-1952.
- J.E. JANSEN, Kunsthistorische tentoonstelling en geschiedkundig congres der Kempen. Turnhout. 20 augustus - 10 september 1922, Turnhout, 1922.
- J.E. JANSEN, Oude Kunst in de Kempen (Pr. Antwerpen). Kunsthistorische Tentoonstelling. Catalogus, Turnhout, 1922.

Het object van de maand is een initiatief van Archief & Musea Turnhout. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (doorklikken naar Object van de Maand).

Archief & Musea Turnhout • Druivenstraat 18 • B-2300 Turnhout

Tel: +32 14 44 33 98 • www.archiefenmuseaturnhout.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11